

DET KONGELIGE BARNE-
OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Rundskriv

Nr. Q-03/2019

Vår ref

Dato

31. januar 2019

Veiledning til gjeldsinformasjonsforskriften

Veiledning til forskrift om virksomhet etter gjeldsinformasjonsloven gitt av Barne- og likestillingsdepartementet 31. januar 2018.

Formålet med veiledningen er å sikre god forståelse og mest mulig enhetlig etterlevelse av forskrift 31. oktober 2017 nr. 1691 om virksomhet etter gjeldsinformasjonsloven (gjeldsinformasjonsforskriften). Veiledningen gir uttrykk for Barne- og likestillingsdepartementets forståelse av hvordan forskriften skal tolkes på sentrale områder. Målgruppen for veiledningen er finansforetak, kredittopplysningsforetak, inkassoforetak og gjeldsinformasjonsforetak.

Spørsmål og svar til praktiseringen av forskriften

1. Når skal overdratte fordringer rapporteres?

Etter gjeldsinformasjonsloven § 10 skal finansforetak rapportere eller på annen måte gjøre gjeldsopplysninger tilgjengelige for gjeldsinformasjonsforetak.

Ved overdragelse må tre vilkår være oppfylt for at erververen skal få rapporteringsplikt:

- Fordringen må ha skiftet eier.
- Erververen må være et finansforetak etter definisjonen i lovens § 2 bokstav b.
- Fordringen må være en gjeldsopplysning etter definisjonen i lovens § 2 bokstav d.

Dette betyr at et finansforetak alltid vil være rapporteringspliktig hvis det overtar en rapporteringspliktig fordring til eie. Dette gjelder også finansforetak som erverver rapporteringspliktige fordringer for egeninkasso. Ved oversendelse til inkasso vil rapporteringsplikten forbli hos finansforetaket som eier kravet. Tilsvarende gjelder for saker som er sendt til inkassoforetak for administrativ oppfølging, for eksempel i forbindelse med gjeldsordning.

1.1 Faktoring

Faktoring kan innebære avhendelse, avhendelse i sikringsøyemed eller pantsettelse av en fordring, se panteloven § 4-10. Der fordringen har skiftet eier, altså ved avhendelse eller avhendelse i sikringsøyemed, vil det ervervende finansforetaket overta rapporteringsplikten. Der det kun har skjedd en pantsettelse, forblir rapporteringsplikten hos pantsetteren.

1.2 Salgsfinansiering

Ordinære fakturaer/regninger er det ikke naturlig å anse som gjeld, selv om det er gitt en viss utsettelse med betalingen. Finansforetak som kjøper opp slike fakturaer/regninger vil derfor ikke ha rapporteringsplikt. Dette gjelder med mindre betalingen utsettes lenger enn det som er vanlig betalingsfrist innenfor den aktuelle bransjen, eller betalingen deles opp, slik at det blir naturlig å se på avtalen som en kredittavtale. For eksempel vil kjøp av hvitevarer mot delbetaling over 12 måneder eller betalingsutsettelse i 6 måneder være rapporteringspliktig kreditt for finansforetak som kjøper slike fordringer.

1.3 Rapportering av omkostninger og saldo på overdratte krav

For krav som overdras vil gjerne omkostninger hos tredjepart, f.eks. inkassosalær, være inkludert i kravet når det selges. I disse tilfellene skal omkostningene slås sammen med hovedstolen og rapporteres som saldo. Saldo vil alltid være rentebærende for overdratte og forfalte fordringer.

Departementet har mottatt opplysninger som tyder på at det kan være behov for å utarbeide en egen kategori i forskriften § 2 for forfalte og overdratte krav, eventuelt med noe forenklete rapporteringskrav. Departementet vil vurdere denne problemstillingen nærmere. En endring på dette punkt forutsetter imidlertid en forskriftsendring.

2. Skal gjeld på kredittkort med firmaansvar rapporteres?

Det er kun usikret kreditt med personlig ansvar for låntakeren som skal rapporteres. Dermed skal produkter med firmaansvar og andre ordninger uten personlig ansvar for brukeren ikke rapporteres.

3. Skal gjeld registrert på enkeltpersonforetak rapporteres?

Ja, denne gjelden skal rapporteres. Det fremgår av forarbeidene til gjeldsinformasjonsloven, se Prop. 87 L (2016-2017) s. 59.

Departementet har vært i kontakt med et finansforetak som opplyser at lån gitt til enkeltpersonforetak p.t. registreres på foretakets organisasjonsnummer, men med en kopling eller relasjon til innehaverens fødselsnummer. Banken opplyser at det på grunn av forskjellige registreringsmåter vil være teknisk krevende å rapportere gjeldsopplysninger for enkeltpersonforetak. Departementet understreker at finansforetak likevel må foreta de nødvendige tekniske endringer, slik at den usikrede gjelden registrert på enkeltpersonforetak også kan rapporteres. I motsatt fall åpnes det for omgåelse av gjeldsinformasjonsordningen ved at det blir mulig å opprette enkeltpersonforetak kun for å stifte forbrukskreditt.

Vi har også fått opplyst fra bransjeaktører at innehavere av enkeltpersonforetak tar opp både vanlige forbrukslån og kassekreditter som brukes i driften av selskapet. Mye av gjelden som optas av personer som driver enkeltpersonforetak vil imidlertid være sikret.

4. Skal lån sikret med tredjepersonspant rapporteres?

Et lån sikret med tredjepersonspant skal rapporteres hvis det kun er sikret hos tredjepersonen. Dersom lånet også er sikret i låntakers formuesgode, skal det ikke rapporteres fordi det da vil være sikret i formuesgode som "tilhører skyldneren", jf. gjeldsinformasjonsloven § 2 bokstav d. Vi antar at det er en utbredt praksis at banker som krever slik tilleggsikkerhet, også tar sikkerhet i låntakers bolig.

5. Kan det rapporteres mer informasjon enn det som fremgår av § 2?

Nei, bestemmelsen inneholder en uttømmende liste over hva som kan rapporteres. Departementet har mottatt spørsmål om deler av skyldnerens kontonummer kan rapporteres. Dette er for lettere å kunne identifisere egne rapporterte lån, slik at disse ikke blir regnet med to ganger i en kredittvurdering hvor banken ser på hele låneporteføljen til kunden. Slike opplysninger kan ikke gis siden de ikke er nevnt i § 2.

Det har også kommet spørsmål om kontoovertrekk skal rapporteres. Departementet presiserer at kontoovertrekk vil fremgå ved en sammenligning av saldo og ramme, men at opplysningen som sådan ikke skal rapporteres. Det vil ikke være i samsvar med § 2 å gi opplysning om en slik hendelse i seg selv siden den ikke er nevnt i bestemmelsen.

6. Hvordan skal kontokreditt på brukskonto/lønnskonto rapporteres?

Slik kreditt skal rapporteres som rammekreditt etter forskriften § 2 første ledd bokstav b.

7. Hvordan skal effektiv rente rapporteres?

Effektiv rente på nedbetalingslån og rammekreditt skal rapporteres med nominell rente, løpende faste omkostninger og hvor ofte slike omkostninger påløper. Løpende omkostninger vil eksempelvis være termingebyr, fakturagebyr og årsgebyr.

Departementet har mottatt flere innspill om at det er vanskelig å tilgjengeliggjøre effektiv rente siden finansforetakene ikke beregner dette fortløpende. Ifølge Finans Norge skjer beregningen av effektiv rente primært ved utsendelse av tilbud, på forespørsel og ved behov, for eksempel ved endringer av kredittvilkårene. Finans Norge har videre opplyst at det ikke vil kunne utleveres opplysning om effektiv rente uten at det gjennomføres vesentlige systemendringer med tilhørende kostnader. De mener at det ikke er mulig å si om denne endringen kan gjennomføres og eventuelt hvor lang tid det vil ta. Etter deres syn vil det eneste reelle alternativet være å oppstille krav om at finansforetakene gir informasjon om nominell rente og løpende faste kostnader (uavhengig av eventuell bruk). Dette forslaget har fått støtte fra flere aktører i bransjen. Departementet antar at en nøyaktig rapportering av effektiv rente ikke er nødvendig for å oppfylle forskriftens formål, og finner derfor at forslaget til Finans Norge er akseptabelt.

Departementet presiserer at det kun er effektiv rente på hovedstolen som skal rapporteres, ikke for eksempel rente på utenrettslige inndrivelseskostnader.

8. Hvordan skal saldo rapporteres?

Saldo omfatter hovedkrav, renter og omkostninger. Dette skal rapporteres som et samlet beløp, og det skal ikke presiseres hvor mye de enkelte elementene i saldoen utgjør. Det skal for eksempel ikke opplyses hvor mye forsinkelsesrentene utgjør.

9. Hvordan skal rentebærende og ikke-rentebærende saldo rapporteres?

Skillet mellom rentebærende og ikke-rentebærende saldo skal primært vise om kravet er forfalt. Ved kontantuttak fra et kredittkort vil imidlertid saldoen bli rentebærende umiddelbart, mens dette ikke vil skje for vanlige kjøp før fakturaen er forfalt. I slike tilfeller skal saldoen fra kontantuttaket skilles ut og rapporteres som rentebærende. Den øvrige delen av saldoen skal derimot rapporteres som ikke-rentebærende.

Departementet har fått informasjon om at det kan være tekniske utfordringer knyttet til å skille mellom rentebærende og ikke-rentebærende saldo, slik forskriften krever. Dette kan eksempelvis være tilfellet ved kontantuttak som nevnt i forrige avsnitt. Fra et finansforetak har vi imidlertid fått opplyst at det har vært mulig for dem å utvikle gode løsninger for dette. Departementet antar derfor at disse utfordringene også vil være overkommelige for andre.

10. Hvordan skal omkostninger påløpt hos tredjepart rapporteres?

Finansforetak skal kun rapportere omkostninger påløpt hos tredjepart som foretaket har tilgjengelig informasjon om. Dermed kreves det bare at finansforetaket rapporterer inkassosalær mv. når finansforetaket har mottatt informasjon om at denne kostnaden har påløpt.

Denne løsningen vil tidvis medføre avvik mellom rapporterte kostnader og faktisk påløpte kostnader. Vi har fått opplyst at det finnes ordninger med daglige uttrekk og rapporteringer mellom inkassoforetak og finansforetak. Inntil videre oppfordrer departementet bransjen til å finne praktiske løsninger som sikrer at rapporteringen blir så nøyaktig som mulig.

11. Kan det rapporteres på D-nummer for personer som ikke har fødselsnummer?

Ja, det er tilrettelagt for rapportering på D-nummer (DUF-nummer) i den felles tekniske standarden som skal benyttes ved rapportering til gjeldsinformasjonsforetakene.

12. Hvor raskt skal finansforetakenes rapportering skje?

Forskriften § 4 fastsetter at rapporteringen av gjeldsopplysninger skal skje "uten ugrunnet opphold." Uttrykket er valgt fordi det ikke har vært hensiktsmessig å fastsette et spesifikt krav til overføringshastighet i forskrift siden teknologien vil utvikle seg med tiden. For å nå lovens formål, er det viktig at systemene er raske nok til å hindre at det innvilges og utbetales flere kreditter i rask rekkefølge uten at utlånerne vet om hverandre. Departementet forventer derfor at finansforetakene tilstreber at rapporteringen av hendelser i § 4 første punktum kan skje så nær sanntid som mulig.

Når det gjelder endringer i saldo innenfor en allerede innvilget kredittramme mv., se § 4 siste punktum, er tidsaspektet ikke like kritisk. Her vil det kunne være akseptabelt at oppdateringen ikke skjer like raskt, for eksempel ved nattlige dataoverføringer.

13. Sletting av gjeldsopplysninger til bruk i kredittscoremodeller

Departementet har mottatt opplysninger som tyder på at det vil være vanskelig å utarbeide tilstrekkelige gode kredittscoremodeller dersom gjeldsopplysningene må slettes etter tre måneder. Departementet vil vurdere denne problemstillingen nærmere. En lemping av reglene om sletting må imidlertid gjøres ved en forskriftsendring.